Archiwum Diecezjalne Przemyskie

Sprawozdanie za rok 1933.

1. Przybytki archiwalne.

W ubiegłym roku 1933 Archiwum Diecezjalne wzbogaciło się nadspodziewanie dużą ilością pozyskanych archiwaljów. A mianowicie:

Ksiąg archiwalnych przybyło 55, w tem przeważająca większość, bo 40 sztuk z 11 parafij. W szczególności: z Brzozowa 10 t. (protokoły kolegjaty od r. 1757, akta różne od 1670, rachunki od 1786, tom wykładów filozofji z r. 1766), z Rychcic 5 t. (metryki od 1659, wizytacje 1721—1753, akta od 1478 w kopjach z 18 w.), z Jarosławia 4 t. (metryki ślubów 1632—1750), z Wysokiej k. Łańc. 4 t. (Sądowa 1665—1792, gruntowe 2: 1632—1873, szarwarki 1789—1812), z Wrzaw 5 t. (m. i. Sermones sacri t. j. kazania po łacinie jakoby z r. 1624 (?), z Czukwi 3 t. (m. i. Regestr hiberny 1702—1713), z Łąki 3 t. (akta od 1717), z Grodziska 3 t. (m. i. metryki pogrzebów 1711—1739), ze Zgłobnia 1 t. (metryki 1689—1733), z Rozwadowa 1 t. (metryki ślubów 1733 1767). Pozatem kilka tomów z nieuporządkowanych zasobów miejscowych i kilka ze źródeł prywatnych, kilka z zeszycia w tomy luźnych aktów.

Ogółem z Nowym Rokiem 1934 doszła w Archiwum liczba ksiąg (nie licząc registratury) do 2017. Z liczby tej na dział ksiąg konsystorskich przypada 425, na księgi parafjalne 1592.

Pergaminów w r. 1933 przybyło sztuk 20, w tem 10 z przed r. 1800: 3 fundacyjne samborskie: konsystorski 1522 r. z pieczęcią, królewski 1549, królewski 1605 z pieczęcią; 3 fundacyjne prywatne z Łąki z lat 1409, 1528, 1587: 1 Lubomirskiego z Łańcuta dla tkaczów z Wysokiej 1632; 1 Ligęzy z Rzeszowa 1636; 1 papieskie breve odpustowe dla Brygitek samborskich 1693; 1 falsyfikat z 18 w. rzekomej erekcji kościoła w Przeczycy z 1374 r.

Ogółem jest teraz pergaminów 246.

Akta luźne przyszły w większej liczbie z Brzozowa od 17 w., z Wysokiej od 17 w., z Rychcic od 15 w. w kopjach z 18 w., mniej z Czukwi, Sądowej Wiszni, Ostrowa. Od antykwarza wykupiono kilkaset aktów parafij, najwięcej dotyczących Sambora (zszyto je dotąd w 5 tomów) i Przemyśla, najstarsze z 16 wieku. Z tego źródła w obu ubiegłych latach 1932 i 1933 pozyskało Archiwum ok. 1050 luźnych aktów. Przeważają w tym zbiorze akta sądowe, są pozatem kopjarze, inwentarze, wizytacje i in. Wreszcie dzięki pośrednictwu ks. Infułata Momidłowskiego pozyskało Archiwum od ks. proboszcza w Gogolowie ciekawy zbiór 10 listów śp. bpa Pelczara z Rzymu do ks. Rektora Skwierczyńskiego z lat 1866—1868.

Zaległości archiwalne spodziewane są jeszcze z kilku parafij: Blizne, Czukiew, Komarno, Kosina, Krasiczyn, Krzemienica, Przeworsk. Nadto prawdopodobnie przyjdzie coś od osób prywatnych i w dalszym ciągu od antykwarzy.

Fotografje biskupów przemyskich zbierano w dalszym ciągu z tendencją do ich skompletowania.

Pieczęcie, jako nowy dział zbiorów archiwalnych zapoczątkowałem przez zgromadzenie pewnej ilości pieczęci biskupich i kurjalnych z 19 i 20 wieku.

2. Bibljoteka pomocnicza

w r. 1933 kompletowała w dalszym ciągu stare Kurendy biskupie od 1773 i Druki rządowe austrjackie od 1773. Przybyły nowe działy: Listy pasterskie obce (80 sztuk z lat 1720—1878), Panegiryki i druki drobne (narazie kilkadziesiąt sztuk w 6 tekach z lat 1627—1742). Drogą darowizny i kupna pozyskała wiele dzieł, m. in.:

Labirint 7 radości i smutków N. M. P. 1625.
Dziedzic — Żywot św. Hildegardy 1640.
Officia div. dioec. prem. 1759 i 1765.
Kochemens — Mszał współkapłański 1764.
Słownik Geograficzny Kr. Pol. t. XV, 1—2, 1902.
Kalendarze Czecha z lat 1890—1917.
Finkel i Starzyński — Historja Uniwersytetu lwow. 1894.
Pawiński — Akta Metryki Batorego 1882.
Schorr — Żydzi w Przemyślu, 1903.
Polaczkówna — Księga wsi Trześniowa 1923.
Doubek u. Schmid — Schöffenbuch Krzemienica 1931.
Kałwa — Powstanie i rozwój kolendy jako daniny, 1933.
Bednarski — Upadek i odrodzenie szkół jezuickich, 1933.
Morawski — Monografja Włocławka, 1933.
Encyklopedja Kość. Nowodw. t. 33 (1933) do kompletu.
Estreichera Bibljografji t. 29, 1933.
Buchberger — Lexikon f. Theol. u. Kirche, t. IV i V, 1933
Résumés i i. druki VII międzynar. Kongr. hist. w Warsz. 1933.
Archeion, z. X i XI, 1932—33.

3. Prace organizacyjne.

Porządkowanie objęło prócz nowych nabytków archiwalnych, przedewszystkiem **druki** nabyte z zewnątrz i zgromadzone z miejscowych zasobów. Wymieniam tu przedewszystkiem wspomniane wyżej różne panegiryki i druki drobne od r. 1627, dalej listy pasterskie obce od r. 1720, dalej listy pasterskie i kurendy przemyskie od początku 18 wieku skompletowane i nanowo oprawione w 16 tomów foljo do r. 1863 i 37 tomów 4-o z lat 1864—1900, wreszcie patenty i uniwersały austrjackie od r. 1772 do połowy 19 wieku, które zeszyto w 10 tomach.

Opracowuję osobne katalogi bibljograficzne wszyskich powyższych kategoryj druków. Najdalej doprowadziłem takie opracowanie kurend i listów pasterskich przemyskich i obcych.

Inwentarz kartkowy skompletowano opisem 78 ksiąg archiwalnych pozyskanych w obu ostatnich latach oraz 20 pergaminów z ostatniego roku. W dalszym ciągu każdy nowy nabytek opisuje się odrazu na kartce inwentarzowej.

Indeksy czyli katalog osobnych aktów zawartych w księgach zbiorowych opracowuje się już drugi rok przy pomocy ok. 30 kleryków, którzy zrzeszeni w specjalnem Kółku archiwistów coraz więcej w tej pracy wykazują zapału i umiejętności.

W r. 1932 zindeksowano zaledwie 8 ksiąg, w r. 1933 już 78, ogółem do końca ubiegłego roku 86 ksiąg zbiorowych uzyskało indeksy. Praca ta, konieczna dla redakcji przyszłego katalogu, potrwa jeszcze kilka lat, i będzie wymagać niemałego zbiorowego wysiłku.

Sprawozdanie archiwistyczne za rok 1932 ogłoszone drukiem w Kronice Diecezji Przemyskiej za styczeń 1933 rozpowszechniono także w osobnej odbitce.

O Archiwum Diecezjalnem pisali: Łucja Charewiczowa w pracy p. t. „Ruch organizacyjno-naukowy w Przemyślu" w wydawnictwie Nauka Polska t. 17 (Warszawa 1933) str. 202—205, bardzo pochlebnie, — Eugenjusz Barwiński w przeznaczonej dla zagranicy pracy p. t. „Les Archives en Petite Pologne orientale" (Lwów 1932) str. 31, — Józef Siemieński w swoim „Przewodniku po Arcbiwach polskich" (Warszawa 1933) str. 78, wzmianka, — „Czasopismo geograficzne" 1933, str. 203, wzmianka niezbyt ścisła, z okazji zwiedzenia Archiwum przez członków Zjazdu Geografów.

4. Pracownia naukowa

W roku 1933 korzystało osobiście z pracowni archiwalnej w celach naukowych osób duchownych 15, świeckich 9, razem 24, w tem miejscowych 16, z poza Przemyśla 8.

Kwerend pisemnych załatwiłem 25. W tej liczbie wynik kwerendy był dodatni i interesowani otrzymali żądane wypisy i informacje w 17 wypadkach, z tego w 3 wypadkach wypracowałem dla petentów obszerniejsze wyciągi. Ujemnym był wynik poszukiwań w 8 wypadkach. Pomijam kwerendy referentów Kurji dla celów urzędowych.

Naogół ilość poszukiwań naukowych w Archiwum utrzymuje się w ramach lat poprzednich, choć bogactwo Archiwum mogłoby w większej mierze zachęcić do pracy naukowej.

Materjały z Archiwum wykorzystano w dwu dziełach ogłoszonych w r. 1933:

1. X. Kałwa Piotr: Powstanie i rozwój polskiej kolędy jako daniny kościelnej. Lwów 1933.
2. X. Bednarski Stanisław T. J.: Upadek i odrodzenie szkół jezuickich w Polsce. Kraków 1933.

5. Sprawozdanie rachunkowe.

Wydatki roku 1933 były następujące:

1. Kupno książek i ich oprawa	zł.	589·65
2. Kupno archiwaljów	„	370·50
3. Ich oprawa i konserwacja	„	367·20
4. Fotografje	„	97·55
5. Administracja	„	74·20
Razem .	zł.	1507·30

Dochody, które posłużyły na pokrycie wydatków:

1. Dotacja zwyczajna z Kurji	zł.	1080·—
2. Zasiłki nadzwyczajne z Kurji . . .	„	459·20
3. Procent od kapitału	„	12·46
4. Pozostałość z r. 1932	„	115·77
Razem .	zł.	1667·43

Pozostaje na rok 1934 nadwyżka zł. 160 13

Niewielkie w porównaniu do r. 1932 zwiększenie wydatków na archiwalja tłómaczy się nabyciem większej ich ilości. Naogół budżet ubiegłego roku podobnym jest do lat poprzednich. Nie większym powinien być w roku następnym.

Przemyśl, w styczniu 1934 r.

Ks. Dr. Jan Kwolek
Dyr. Arch. Diec.

Archiwum Diecezjalne poszukuje

dla swej bibljoteki pomocniczej następujących druków i książek:

Schematyzmy diec. przem. łać. stare z przed r. 1805.

Directoria diec. przem. łać. z przed r. 1813 i z lat: 1887, 1895 i 1915.

Schematyzmy diec. przem. gr. kat. starsze a szczególnie z r. 1879.

Synody polskie, diecezjalne i prowincjonalne z przed roku 1772.

Kurendy i listy pasterskie przemyskie starsze, głównie z przed r. 1773 i z r. 1864.

Kontynuacja wyroków i rozkazów powszechnych w Galicji, druk Pillera we Lwowie, roczniki 1804 i 1808.

Inne stare druki, broszury i książki dotyczące dziejów Kościoła w Polsce, a zwłaszcza diecezji przemyskiej.

Odbitka z Kroniki Diec. Przem. za marzec 1934.